

A large, stylized, light brown leaf graphic is positioned on the left side of the slide, partially overlapping the dark brown background.

Energimarknaden, ägandet och klimatet

Spelreglerna

av

Thomas Tangerås

SNS Stockholm

den 29 augusti 2013

Frågeställningarna

1. Vilken betydelse har ägandet för drivkrafterna att
 - utnyttja marknadsmakt?
 - investera i kvalitetsförbättringar och FoU?
 - utvidga verksamheten?
 - begränsa konkurrensen (tex neka tillträde till kritisk infrastrutur)?
2. Vilken betydelse har de särskilda spelreglarna för kommunala energiföretag?
3. Kan man förbättra energimarknaderna (i samhällsekonomisk mening) genom att ändra spelreglarna för energiföretagen?

Utgångspunkter

1. De privata energibolagen:

- Ägandet syftar normalt till att göra vinst
- Ägandet är helt frivilligt

Affärsbesluten i de privata energibolagen tas i syfte att maximera vinsten

2. De offentliga (kommunala och statliga) energibolagen:

- På grund av den politiska förankringen kan offentliga bolag tänkas ta ett bredare perspektiv än att göra vinst (tex ett starkare kundfokus)
- Invånarna (de egentliga ägarna) är "inlåsta" i det offentliga ägandet
- Invånarna beroende av att ansvariga politiker sköter bolagen

Affärsbesluten i de offentliga energibolagen tas i syfte att uppnå de målsättningar som den politiska ledningen ställt upp för verksamheten

Konsekvenser

1. Problemen med privata företag härrör ofullständig konkurrens och andra marknadsmisslyckanden:
 - överpriser
 - underinvesteringar i kvalitetsförbättringar och FoU
 - begränsad tillträde till kritisk infrastruktur för konkurrenter
 2. Problemen med offentliga företag härrör “inlåst” ägande
 - risk för underpriser
 - överinvesteringar i kvalitetsförbättringar och FoU
 - begränsningar i konkurrenters tillträde till kritisk infrastruktur
- Även:
- överdrivet risktagande till följd av borgensåtagande eller garantier
 - sammanblanding av myndighetsutövning och äffarsintressen

Slutsatser

1. Offentligt ägande är värdefullt på marknader med svag konkurrens eller där det finns andra marknadsmisslyckanden, men inte annars
2. Fog för att begränsa verksamheten i de **offentliga** företagen
 - Men lagliga begränsningar gäller endast **kommunala** bolag
3. Önskvärt med en högre grad av harmonisering av spelreglerna för de kommunala och statliga energibolagen
4. Kan även vara fog för att begränsa handlingsutrymmet även i privata företag
5. Lösningen är inte nödvändigtvis att lagmässigt begränsa bolagens affärsverksamhet
 - Begränsa borgensåtagandet
 - Bättre utnyttjande av komplementär lagstiftning (tex konkurrenslagen)